



НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ УКРАЇНИ

Україна, 01008, м. Київ, вул. М. Грушевського, буд. 5

№ 2-КС
від 10.11.2017

Конституційний Суд України
01033, Київ-33, вул. Жилянська, 14

Суб'єкт права на конституційне подання:
49 народних депутатів України

Представники суб'єкта права на конституційне подання:

Королевська Наталія Юріївна
01008, Україна, м. Київ, вул. М. Грушевського, 5
Ел. пошта: Korolevska.Nataliia@rada.gov.ua
Тел: (044) 255-45-09

Німченко Василь Іванович
01008, Україна, м. Київ, вул. М. Грушевського, 5
Ел. пошта: Nimchenko.Vasyl@rada.gov.ua
Тел: (044) 255-35-13

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПОДАННЯ

**щодо відповідності Конституції України (конституційності)
окремих положень законів України у зв'язку з прийняттям
Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів
України щодо підвищення пенсій" від 3 жовтня 2017 року № 2148-VIII
(положень пенсійної реформи)**

Відповідно до статей 147 і 150 Конституції України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР (Відомості Верховної Ради України, 1996 р., № 30, ст. 141 із наступними змінами), пункту першого статті 7, статей 51, 52 Закону України "Про Конституційний Суд України" від 13 липня 2017 року № 2136-VIII (Відомості Верховної Ради України, 2017 р., № 35, ст. 376) звертаємося до Конституційного Суду України із клопотанням про визнання неконституційними:

1. Другого речення абзацу п'ятого статті 25, статті 26, абзацу другого частини третьої статті 28, абзацу першого пункту 4³ (в частині

застосуванням величини оцінки одного року страхового стажу в розмірі 1%), першого речення абзацу другого пункту 4⁴ (в частині застосуванням величини оцінки одного року страхового стажу в розмірі 1%), абзацу другого пункту 16 розділу XV "Прикінцеві положення" Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" від 9 липня 2003 року № 1058-IV (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., № 49, ст. 376 із наступними змінами) в редакції Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій" від 3 жовтня 2017 року № 2148-VIII (далі – Закон № 2148-VIII).

2. Абзацу третього, абзаців п'ятнадцятого-вісімнадцятого статті 1 Закону України "Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам" від 18 травня 2004 року № 1727-IV (Відомості Верховної Ради України, 2004 р., № 33-34, ст. 404 із наступними змінами) в редакції Закону № 2148-VIII.

3. Пункту 5 розділу II "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій" від 3 жовтня 2017 року № 2148-VIII (Відомості Верховної Ради України, 2017 р., № 40-41, ст. 383).

4. Пунктів 1 і 2 частини четвертої статті 19, частини другої статті 26 Закону України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування" від 23 вересня 1999 року № 1105-XIV (Відомості Верховної Ради України, 1999 р., № 46, ст. 403) в редакції Закону № 2148-VIII.

3 жовтня 2017 року Верховною Радою України прийнято Закон України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій" від 3 жовтня 2017 року № 2148-VIII, більшість положень якого набрали чинності 11 жовтня 2017 року.

Законом № 2148-VIII внесено зміни до низки законодавчих актів України, які на думку суб'єктів права на конституційне подання не відповідають Основному Закону України, а тому мають бути визнані неконституційними.

Після набрання чинності окремими положеннями Закону 2148-VIII його основна змістовна частина - зміни до законодавчих актів, стали тілом тих законодавчих актів, до яких були внесені.

А тому суб'єкти права на конституційне подання вважають за необхідне просити Конституційний Суд України перевірити на предмет відповідності Основному Закону України окремі положення законів України з урахуванням внесених змін відповідно до Закону № 2148-VIII, а також окремі норми розділу II "Прикінцеві та перехідні положення" Закону № 2148-VIII.

З метою забезпечення конституційного правопорядку, дотримання принципів верховенства права, поваги до прав й основних свобод людини,

вважаємо, що окремі положення законів України, до яких внесено зміни на підставі Закону № 2148-VIII, не відповідають нормам Конституції України та на виконання вимог частини третьої статті 51 Закону України "Про Конституційний Суд України" наводимо обґрунтування тверджень щодо неконституційності зазначених положень.

Обґрунтування щодо невідповідності оспорюваних положень законодавчих актів статтям 8, 22, 24, 46, 58, 64 Конституції України.

1) Законом № 2148-VIII викладено у новій редакції друге речення абзацу п'ятого статті 25 Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" від 9 липня 2003 року № 1058-IV (далі – Закон № 1058-IV). В результаті цих змін було зменшено величину оцінки одного року страхового стажу, який використовується для обчислення пенсії, до 1%. До внесення зазначених змін за період участі тільки в солідарній системі величина оцінки одного року страхового стажу була встановлена на рівні 1,35%, а за період участі в солідарній і накопичувальній системах пенсійного страхування - 1,08 %.

Крім того, передбачено застосування величини оцінки одного року страхового стажу в розмірі 1% при:

- перерахунку з 1 жовтня 2017 року пенсій, призначених відповідно до Закону № 1058-IV до набрання чинності Законом № 2148-VIII із застосуванням середньої заробітної плати (доходу) в Україні, з якої сплачено страхові внески, обчисленої як середній показник за 2014, 2015 та 2016 роки (абзац перший пункту 4³ розділу XV "Прикінцеві положення" Закону № 1058-IV);

- при призначенні пенсії протягом 2018 року із застосуванням середньої заробітної плати (доходу) в Україні, з якої сплачено страхові внески, обчисленої як середній показник за 2016 та 2017 роки (перше речення абзацу другого пункту 4⁴ розділу XV "Прикінцеві положення" Закону № 1058-IV).

Зменшення у формулі обчислення пенсії оцінки одного року страхового стажу тягне за собою відповідне зменшення розміру пенсійних виплат майбутніх пенсіонерів, у розрахунку пенсії яких буде застосовуватися коефіцієнт 1% замість 1,35% або 1,08%, а також застосування нової величини оцінки одного року страхового стажу при здійсненні осучаснення пенсій призведуть до загального зменшення розміру пенсій, особливо тих, що будуть призначатися після набрання чинності Законом № 2148-VIII, що є абсолютним порушенням принципів пенсійного забезпечення та приписів статті 22 Конституції України, яка зазначає: права і свободи людини і громадянина, закріплені цією Конституцією, не є вичерпними; конституційні права і свободи гарантуються і не можуть бути скасовані; при прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод.

Аналізуючи категорію "звуження змісту прав і свобод" Конституційний Суд України в мотивувальній частині Рішення Конституційного Суду

України у справі за конституційними поданнями Верховного Суду України та 50 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень абзаців третього, четвертого пункту 13 розділу XV "Прикінцеві положення" Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" та офіційного тлумачення положення частини третьої статті 11 Закону України "Про статус суддів" (справа про рівень пенсії і щомісячного довічного грошового утримання) від 11 жовтня 2005 року № 8-рп/2005 (Офіційний вісник України, 2005 р., № 42, ст. 2662) констатував: "Зміст прав і свобод людини - це умови і засоби, які визначають матеріальні та духовні можливості людини, необхідні для задоволення потреб її існування і розвитку. Обсяг прав людини - це кількісні показники відповідних можливостей, які характеризують його множинність, величину, інтенсивність і ступінь прояву та виражені у певних одиницях виміру.

Звуження змісту прав і свобод означає зменшення ознак, змістовних характеристик можливостей людини, які відображаються відповідними правами та свободами, тобто якісних характеристик права. Звуження обсягу прав і свобод - це зменшення кола суб'єктів, розміру території, часу, розміру або кількості благ чи будь-яких інших кількісно вимірюваних показників використання прав і свобод, тобто їх кількісної характеристики" (абзаци п'ятий, шостий пункту 4).

Крім того, Конституційний Суд України у Рішенні Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 51 народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 92, пункту 6 розділу X "Перехідні положення" Земельного кодексу України (справа про постійне користування земельними ділянками) від 22 вересня 2005 року № 5-рп/2005 (Офіційний вісник України, 2005 р., № 39, ст. 2490) роз'яснив своє розуміння словосполучення "звуження змісту та обсягу прав і свобод людини і громадянина", що міститься в частині третій статті 22 Конституції України. Так, Конституційний Суд України вважає, що "конституційні права і свободи гарантуються і не можуть бути скасовані (частина друга), при прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод (частина третя). Скасування конституційних прав і свобод - це їх офіційна (юридична або фактична) ліквідація. Звуження змісту та обсягу прав і свобод є їх обмеженням. У традиційному розумінні діяльності визначальними поняття змісту прав людини є умови і засоби, які становлять можливості людини, необхідні для задоволення потреб її існування та розвитку. Обсяг прав людини - це їх сутнісна властивість, виражена кількісними показниками можливостей людини, які відображені відповідними правами, що не є однорідними і загальними". При цьому Конституційний Суд України зазначив, що "загальновизнаним є правило, згідно з яким сутність змісту основного права в жодному разі не може бути порушена".

Отже, визнання Законом правових актів такими, що втратили чинність, зупинення їх дії, внесення до них змін і доповнень стосовно закріплених в

них прав і свобод людини і громадянина Конституційний Суд України вважає скасуванням або обмеженням цих прав і свобод.

2) Відповідно до нової редакції статті 26 Закону № 1058-IV, яка визначає умови призначення пенсії за віком:

"1. Особи мають право на призначення пенсії за віком після досягнення віку 60 років за наявності страхового стажу не менше 15 років по 31 грудня 2017 року.

Починаючи з 1 січня 2018 року право на призначення пенсії за віком після досягнення віку 60 років мають особи за наявності страхового стажу:

з 1 січня 2018 року по 31 грудня 2018 року - не менше 25 років;

з 1 січня 2019 року по 31 грудня 2019 року - не менше 26 років;

з 1 січня 2020 року по 31 грудня 2020 року - не менше 27 років;

з 1 січня 2021 року по 31 грудня 2021 року - не менше 28 років;

з 1 січня 2022 року по 31 грудня 2022 року - не менше 29 років;

з 1 січня 2023 року по 31 грудня 2023 року - не менше 30 років;

з 1 січня 2024 року по 31 грудня 2024 року - не менше 31 року;

з 1 січня 2025 року по 31 грудня 2025 року - не менше 32 років;

з 1 січня 2026 року по 31 грудня 2026 року - не менше 33 років;

з 1 січня 2027 року по 31 грудня 2027 року - не менше 34 років;

починаючи з 1 січня 2028 року - не менше 35 років.

До досягнення віку, встановленого абзацами першим і другим цієї частини, право на пенсію за віком за наявності відповідного страхового стажу мають жінки 1961 року народження і старші після досягнення ними такого віку:

55 років - які народилися по 30 вересня 1956 року включно;

55 років 6 місяців - які народилися з 1 жовтня 1956 року по 31 березня 1957 року;

56 років - які народилися з 1 квітня 1957 року по 30 вересня 1957 року;

56 років 6 місяців - які народилися з 1 жовтня 1957 року по 31 березня 1958 року;

57 років - які народилися з 1 квітня 1958 року по 30 вересня 1958 року;

57 років 6 місяців - які народилися з 1 жовтня 1958 року по 31 березня 1959 року;

58 років - які народилися з 1 квітня 1959 року по 30 вересня 1959 року;

58 років 6 місяців - які народилися з 1 жовтня 1959 року по 31 березня 1960 року;

59 років - які народилися з 1 квітня 1960 року по 30 вересня 1960 року;

59 років 6 місяців - які народилися з 1 жовтня 1960 року по 31 березня 1961 року;

60 років - які народилися з 1 квітня 1961 року по 31 грудня 1961 року.

2. У разі відсутності, починаючи з 1 січня 2018 року, страхового стажу, передбаченого частиною першою цієї статті, право на призначення пенсії за віком після досягнення віку 63 роки мають особи за наявності страхового стажу:

по 31 грудня 2018 року - від 15 до 25 років;
з 1 січня 2019 року по 31 грудня 2019 року - від 16 до 26 років;
з 1 січня 2020 року по 31 грудня 2020 року - від 17 до 27 років;
з 1 січня 2021 року по 31 грудня 2021 року - від 18 до 28 років;
з 1 січня 2022 року по 31 грудня 2022 року - від 19 до 29 років;
з 1 січня 2023 року по 31 грудня 2023 року - від 20 до 30 років;
з 1 січня 2024 року по 31 грудня 2024 року - від 21 до 31 року;
з 1 січня 2025 року по 31 грудня 2025 року - від 22 до 32 років;
з 1 січня 2026 року по 31 грудня 2026 року - від 23 до 33 років;
з 1 січня 2027 року по 31 грудня 2027 року - від 24 до 34 років;
починаючи з 1 січня 2028 року - від 25 до 35 років.

3. У разі відсутності, починаючи з 1 січня 2019 року, страхового стажу, передбаченого частинами першою і другою цієї статті, право на призначення пенсії за віком мають особи після досягнення віку 65 років за наявності страхового стажу:

з 1 січня 2019 року по 31 грудня 2019 року - від 15 до 16 років;
з 1 січня 2020 року по 31 грудня 2020 року - від 15 до 17 років;
з 1 січня 2021 року по 31 грудня 2021 року - від 15 до 18 років;
з 1 січня 2022 року по 31 грудня 2022 року - від 15 до 19 років;
з 1 січня 2023 року по 31 грудня 2023 року - від 15 до 20 років;
з 1 січня 2024 року по 31 грудня 2024 року - від 15 до 21 року;
з 1 січня 2025 року по 31 грудня 2025 року - від 15 до 22 років;
з 1 січня 2026 року по 31 грудня 2026 року - від 15 до 23 років;
з 1 січня 2027 року по 31 грудня 2027 року - від 15 до 24 років;
починаючи з 1 січня 2028 року - від 15 до 25 років.

4. У разі відсутності, починаючи з 1 січня 2018 року, необхідного страхового стажу на дату досягнення віку, передбаченого частинами першою - третьою цієї статті, пенсію за віком може бути призначено після набуття особою страхового стажу, визначеного частинами першою - третьою цієї статті на дату досягнення відповідного віку.

Наявність страхового стажу, передбаченого частинами першою - третьою цієї статті, який дає право на призначення пенсії за віком, визначається на дату досягнення особою відповідного віку і не залежить від наявності страхового стажу на дату звернення за призначенням пенсії.

5. Починаючи з 1 січня 2028 року, у разі наявності 40 і більше календарних років страхового стажу, пенсія за віком призначається незалежно від віку."

До внесення змін Законом № 2148-VIII стаття 26 Закону № 1058-IV визначала, що:

"1. Особи мають право на призначення пенсії за віком після досягнення віку 60 років та наявності страхового стажу не менше 15 років.

До досягнення віку, встановленого абзацом першим цієї статті, право на пенсію за віком мають жінки 1961 року народження і старші після досягнення ними такого віку:

55 років - які народилися до 30 вересня 1956 року включно;
55 років 6 місяців - які народилися з 1 жовтня 1956 року по 31 березня 1957 року;
56 років - які народилися з 1 квітня 1957 року по 30 вересня 1957 року;
56 років 6 місяців - які народилися з 1 жовтня 1957 року по 31 березня 1958 року;
57 років - які народилися з 1 квітня 1958 року по 30 вересня 1958 року;
57 років 6 місяців - які народилися з 1 жовтня 1958 року по 31 березня 1959 року;
58 років - які народилися з 1 квітня 1959 року по 30 вересня 1959 року;
58 років 6 місяців - які народилися з 1 жовтня 1959 року по 31 березня 1960 року;
59 років - які народилися з 1 квітня 1960 року по 30 вересня 1960 року;
59 років 6 місяців - які народилися з 1 жовтня 1960 року по 31 березня 1961 року;
60 років - які народилися з 1 квітня 1961 року по 31 грудня 1961 року".

Аналогічно підвищенню пенсійного віку, передбаченого у статті 26, абзац другий частини третьої статті 28 Закону № 1058-IV передбачає можливість призначення після 1 січня 2018 року мінімальної пенсії за віком лише особам, які досягли 65 років. До досягнення цього віку таким особам може бути призначена державна соціальна допомога на умовах і в порядку, визначених Законом України "Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям".

Таким чином стаття 26 та абзац другий частини третьої статті 28 (в частині збільшення віку, з якого особі може бути призначена мінімальна пенсія) Закону № 1058-IV у редакції Закону 2148-VIII передбачають:

- поступове збільшення страхового стажу до 35 років;
- фактичне підвищення пенсійного віку з 60 до 63 та 65 років залежно від наявного у особи страхового стажу;
- фактичне підвищення віку, з якого особі може бути призначена мінімальна пенсія.

Тобто майбутні пенсіонери, які до внесення зазначених змін могли б вийти на пенсію у 60 років за наявності страхового стажу тривалістю 15 років, тепер не матимуть такого права, оскільки з 1 січня 2018 року повинні мати страховий стаж не менше 25 років, з 1 січня 2019 року – 26 років і т.д. (частина перша статті 26 Закону № 1058-IV).

При цьому, протягом 2018 року у разі відсутності страхового стажу, визначеного частиною першою статті 26 Закону № 1058-IV, та за наявності страхового стажу від 15 до 25 років (і далі з щорічним збільшенням необхідного страхового стажу протягом 10 років) особа матиме право виходу на пенсію лише у 63 роки (частина друга статті 26 Закону № 1058-IV).

А у разі відсутності необхідних умов виходу на пенсію відповідно до частини першої та другої статті 26 Закону № 1058-IV право виходу на пенсію

матимуть особи лише після досягнення 65 років і за наявності страхового стажу, визначеного у частині третій статті 26 Закону № 1058-IV.

Запропоновані зміни також призведуть до загального зменшення розміру пенсій, особливо тих, що будуть призначатися після набрання чинності Законом № 2148-VIII. При цьому зменшення розміру пенсії порівняно з пенсією, що призначили б цій особі за діючим законом до внесення змін, буде особливо значним у осіб, які мають великий страховий стаж.

Одночасно слід зазначити, що поетапне збільшення страхового стажу, необхідного для призначення пенсії, не забезпечує в такий короткий період можливість набуття громадянами передпенсійного віку додатково до 10 років страхового стажу, а відтак і права на призначення хоча б мінімальної пенсії (частина перша статті 28 Закону).

Таким чином, збільшення у такий спосіб страхового стажу, необхідного для отримання права на призначення пенсії та фактичне підвищення пенсійного віку, в окремих випадках призведе до позбавлення права на пенсійне забезпечення громадян у протиріччя статті 46 Конституції України, відповідно до якої громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом; пенсії, інші види соціальних виплат та допомоги, що є основним джерелом існування, мають забезпечувати рівень життя, не нижчий від прожиткового мінімуму, встановленого законом.

У системному взаємозв'язку з нормами статті 26 Закону № 1058-IV потребує перевірки на відповідність Конституції України пункт 5 розділу II "Прикінцеві та перехідні положення" Закону № 2148-VIII, положення якого передбачають запровадження в період з 1 січня 2018 року по 31 грудня 2020 року особам, які досягли віку, визначеного частиною першою статті 26 Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування", та не набули страхового стажу, передбаченого нормами зазначеної статті, за умови наявності у них не менше 15 років страхового стажу, тимчасової державної соціальної допомоги непрацюючій особі, яка досягла загального пенсійного віку, але не набула права на пенсійну виплату.

Зазначена тимчасова державна соціальна допомога призначається органами соціального захисту населення з урахуванням майнового стану особи та її середньомісячного сукупного доходу в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, і виплачується за рахунок коштів державного бюджету до досягнення віку, з якого вона набуває право на призначення пенсії.

Додатково слід зазначити, що за частиною першою статті 58 Конституції України закони та інші нормативно-правові акти не мають

зворотної дії в часі, крім випадків, коли вони пом'якшують або скасовують відповідальність особи.

Положення щодо значного збільшення страхового стажу, необхідного для набуття особою права на призначення пенсії за віком при досягненні нею віку 60 років, на думку суб'єктів права на конституційне подання, не відповідають вимогам статті 58 Конституції України щодо дії законів у часі.

Адже для осіб, які планували своє життя, в тому числі й трудове, виходячи з положень діючих раніше умов пенсійного забезпечення та необхідного для призначення пенсії стажу роботи 20 (для жінок) і 25 (для чоловіків) років, надаючи перевагу навчанню, догляду за дітьми, хворими членами сім'ї, або деякий час не працювали у зв'язку із станом здоров'я, іншими поважними причинами та вік яких зараз більше за 35-40 років, можливість набуття до 60 років необхідного стажу є неможливим. Відтак положення Закону № 1058-IV щодо періоду страхового стажу, необхідного для набуття права на призначення пенсії за віком у повному обсязі матиме зворотню дію стосовно зазначених осіб, оскільки набуття стажу не є одномоментним, а стосуватиметься тривалого періоду минулого життя особи. При цьому поведінка та дії такої особи відповідали нормам і правилам існуючого на той час законодавства, а наслідки, що пропонується запровадити, по суті матимуть для особи каральний характер.

Таким чином слід підсумувати, що поступове збільшення страхового стажу до 35 років і підвищення пенсійного віку з 60 до 63 та 65 років залежно від наявного у особи страхового стажу порушує приписи статті 22 Конституції України в частині недопущення звуження змісту існуючих прав і свобод при прийнятті законів, ставить у нерівне становище осіб, які набудуть права виходу на пенсію з різницею хоча б у один день, чим порушує частину першу статті 24 Конституції України, відповідно до якої громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом, статтю 46 Основного Закону України в частині не забезпечення права на соціальний захист, забезпечення осіб у старості та розміру пенсії, не нижче від прожиткового мінімуму, а також приписи її статті 58 щодо незворотності дії законів у часі.

3) Законом № 2148-VIII Закон № 1058-IV доповнено розділом XIV-1 "Пенсійне забезпечення окремих категорій громадян", в якому врегульовано питання призначення пенсій на пільгових умовах та пенсій за вислугу років.

Крім того, абзац другий пункту 16 розділу XV "Прикінцеві положення" Закону № 1058-IV викладено у новій редакції, яка передбачає, що положення Закону України "Про пенсійне забезпечення" застосовуються в частині визначення права на пенсію за вислугу років для осіб, які на день набрання чинності Законом України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій" мають вислугу років та стаж, необхідні для призначення такої пенсії.

Внаслідок цих змін фактично скасовані пенсії за вислугу років, крім пенсій артистам театральних-концертних та інших видовищних закладів, підприємств і колективів.

Відповідно до статті 51 Закону України "Про пенсійне забезпечення" від 5 листопада 1991 року № 1788-ХІІ (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 3, ст. 10 із наступними змінами) пенсії за вислугу років встановлювалися окремим категоріям громадян, зайнятих на роботах, виконання яких призводить до втрати професійної працездатності або придатності до настання віку, що дає право на пенсію за віком. До таких категорій статтею 52 зазначеного Закону були віднесені окремі категорії працівників авіації та льотно-випробного складу; робітники локомотивних бригад і окремі категорії працівників, які безпосередньо здійснюють організацію перевезень і забезпечують безпеку руху на залізничному транспорті та метрополітені; водії вантажних автомобілів, безпосередньо зайнятих в технологічному процесі на шахтах, у рудниках, розрізах і рудних кар'єрах на вивезенні вугілля, сланцю, руди, породи; механізатори (докери-механізатори) комплексних бригад на вантажно-розвантажувальних роботах у портах, а також плавсклад морського, річкового флоту і флоту рибної промисловості (крім суден портових, що постійно працюють на акваторії порту, службово-допоміжних, роз'їзних, приміського і внутріміського сполучення); працівники експедицій, партій, загонів, дільниць і бригад, безпосередньо зайняті на польових геологорозвідувальних, пошукових, топографо-геодезичних, геофізичних, гідрографічних, гідрологічних, лісовпорядних і розвідувальних роботах; робітники і майстри (у тому числі старші майстри), безпосередньо зайняті на лісозаготівлях і лісосплаві, включаючи зайнятих на обслуговуванні механізмів і обладнання; працівники освіти, охорони здоров'я, а також соціального забезпечення, які в будинках-інтернатах для престарілих та інвалідів і спеціальних службах безпосередньо зайняті обслуговуванням пенсіонерів та інвалідів; спортсмени. А у статтях 54 та 55 зазначеного Закону визначені умови виходу на пенсію за вислугу років для зазначених категорій працівників.

Вважаємо, що запропоновані зміни в пенсійному забезпеченні призведуть до порушення права громадян, які працюють на зазначених роботах, щодо рівності перед законом порівняно з іншими особами, пенсії яким були призначені раніше (стаття 24 Конституції України), а також до звуження змісту та обсягу прав цих громадян на соціальний захист (стаття 22 Конституції України).

З огляду на зазначене, вважаємо, що абзац другий пункту 16 розділу XV "Прикінцеві положення" Закону № 1058-IV в редакції Закону № 2148-VIII має бути визнаний неконституційним, оскільки позбавляє права на призначення пенсії за вислугу років осіб, які на дату набрання чинності Законом № 2148-VIII не набули вислуги років та стажу, необхідних для призначення такої пенсії.

4) Законом № 2148-VIII до статті 1 Закону України "Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам" від 18 травня 2004 року № 1727-IV (Відомості Верховної Ради України, 2004 р., № 33-34, ст. 404 із наступними змінами) внесено зміни, які передбачають, зокрема:

- підвищення віку з 63 до 65 років, при досягненні якого особа вважається такою, що не має права на пенсію та їй надається державна соціальна допомога особам, які не мають права на пенсію, яке одразу застосовуватиметься для чоловіків (зміни до абзацу третього статті 1);

- поетапне підвищення віку до 65 років для жінок (доповнення статті 1 абзацами п'ятнадцятим-вісімнадцятим).

Як і у випадку з підвищенням пенсійного віку суб'єкти права на конституційне подання вважають запропоновані зміни до статті 1 Закону України "Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам" звуженням змісту існуючих права і свобод у розумінні статті 22 Конституції України, оскільки прийнято закон, яким погіршено умови матеріального забезпечення людей похилого віку, оскільки вони матимуть право на отримання матеріальної допомоги від держави не у 63 роки, як це було передбачено до внесення змін, а лише у 65 років, хоч і з певним, більш сприятливим правовим регулюванням для жінок.

У зв'язку з цим вважаємо, що абзаци третій, п'ятнадцятий-вісімнадцятий статті 1 Закону України "Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам" в редакції Закону № 2148-VIII мають бути визнані неконституційними.

5) Законом № 2148-VIII шляхом викладення у новій редакції пунктів 1 та 2 частини четвертої статті 19 та частини четвертої статті 26 Закону України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування" зменшено розмір допомоги по тимчасовій непрацездатності та допомоги по вагітності та пологах для застрахованих осіб, які протягом 12 місяців перед настанням страхового випадку мають страховий стаж менше 6 місяців, а також гарантований мінімальний розмір допомоги по вагітності та пологах.

Так, до внесення зазначених змін розмір допомоги по тимчасовій непрацездатності для застрахованих осіб, які протягом 12 місяців перед настанням страхового випадку мають страховий стаж менше 6 місяців, обраховувався виходячи з нарахованої заробітної плати, з якої сплачуються страхові внески, і становив в розрахунку на місяць не вище за розмір мінімальної заробітної плати, встановленої законом у місяці настання страхового випадку. Після внесення змін пункт 1 частини четвертої статті 19 вже передбачає надання застрахованим особам допомоги по тимчасовій непрацездатності виходячи з нарахованої заробітної плати (доходу), з якої сплачуються страхові внески, але не більше за розмір допомоги, обчислений із мінімальної заробітної плати, встановленої на час настання страхового випадку.

Подібно зазначеному допомога по вагітності та пологах для застрахованих осіб, які протягом 12 місяців перед настанням страхового випадку мають страховий стаж менше 6 місяців (пункт 2 частини четвертої статті 19), становить не більше за розмір допомоги, обчислений із двократного розміру мінімальної заробітної плати, замість раніше передбаченого розміру - не вище двократного розміру мінімальної заробітної плати та не менше за розмір мінімальної заробітної плати.

Аналогічні за змістом зміни торкнулися і розміру допомоги по вагітності та пологах (частина друга статті 26). До внесення змін гарантований мінімальний її розмір був встановлений не менше, ніж розмір мінімальної заробітної плати, встановленої на час настання страхового випадку. Після внесення змін сума допомоги не може бути меншою за розмір допомоги, обчислений із мінімальної заробітної плати, встановленої на час настання страхового випадку.

Внесені зміни, на думку суб'єктів права на конституційне подання, не відповідають вимогам частини третьої статті 22 Конституції України оскільки допускають звуження існуючих права і свобод при прийнятті законів, а також частині першій статті 24 Конституції України щодо рівності громадян перед законом, оскільки ставлять у нерівне становище застрахованих осіб залежно від моменту настання страхового випадку.

А тому пункти 1 і 2 частини четвертої статті 19 та частина четверта статті 26 Закону України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування" в редакції Закону № 2148-VIII мають бути визнані неконституційними.

У статті 46 Конституції України законодавець визначив одне із основних прав громадян - право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом.

Оспорювані положення, які пропонується визнати неконституційними, порушують права на соціальний захист різних категорій громадян.

Приймаючи закони, які визначають певні соціальні права громадян, Верховна Рада України вирішує завдання посилення соціальної захищеності окремих категорій населення шляхом надання пільг і державної соціальної підтримки, створення належних умов для життєзабезпечення, поліпшення їх матеріального становища, забезпечення прав на охорону їх життя, здоров'я, освіти, тощо.

Разом з тим, шляхом скасування або обмеження певних пільг та гарантій, держава доводить своє небажання або неспроможність виконувати взяті на себе раніше соціальні зобов'язання, чим порушує приписи Конституції України.

На цьому наголошує Конституційний Суд України у Рішенні Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 46 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України

(конституційності) положень статей 29, 36, частини другої статті 56, частини другої статті 62, частини першої статті 66, пунктів 7, 9, 12, 13, 14, 23, 29, 30, 39, 41, 43, 44, 45, 46 статті 71, статей 98, 101, 103, 111 Закону України "Про Державний бюджет України на 2007 рік" (справа про соціальні гарантії громадян) від 9 липня 2007 року № 6-рп/2007 (Офіційний вісник України, 2007 р., № 52, ст. 2132). Так, зокрема, він висловлює позицію про те, що "невиконання державою взятих на себе соціальних зобов'язань порушує принцип соціальної, правової держави (стаття 1 Конституції України). Конституційний Суд України, зокрема, вважає, що утверджуючи і забезпечуючи права і свободи громадян, держава окремими законами України встановила певні соціальні пільги, компенсації і гарантії, що є складовою конституційного права на соціальний захист і юридичними засобами здійснення цього права, а тому відповідно до частини другої статті 6, частини другої статті 19, частини першої статті 68 Конституції України вони є загальнообов'язковими, однаковою мірою мають додержуватися органами державної влади, місцевого самоврядування, їх посадовими особами. Невиконання державою своїх соціальних зобов'язань щодо окремих осіб ставить громадян у нерівні умови, підриває принцип довіри особи до держави, що закономірно призводить до порушення принципів соціальної, правової держави. Принципи соціальної держави втілено також у ратифікованих Україною міжнародних актах: Міжнародному пакті про економічні, соціальні і культурні права 1966 року, Європейській соціальній хартії (переглянутій) 1996 року, Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, та рішеннях Європейського суду з прав людини. Зокрема, згідно зі статтею 12 Європейської соціальної хартії (переглянутої) 1996 року держава зобов'язана підтримувати функціонування системи соціального забезпечення, її задовільний рівень, докладати зусиль для її поступового посилення тощо".

Таким чином слід підсумувати, що з прийняттям оскаржуваних змін до законів України в частині відміни та звуження соціальних прав і свобод, відбулося порушення статті 46 Конституції України, яке полягає у невиконанні державою свого обов'язку матеріально забезпечувати громадян у випадках, передбачених законом.

Частини перша та друга статті 8 Конституції України визначають: в Україні визнається і діє принцип верховенства права; Конституція України має найвищу юридичну силу; закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй.

Складовою верховенства права є принцип правової визначеності, основу якого утворює ідея передбачуваності очікування суб'єктом відносин визначених правових наслідків (правового результату) своєї поведінки, яка відповідає наявним у суспільстві нормативним приписам.

Із цього приводу Конституційний Суд України у своїх рішеннях неодноразово наголошував на тому, що принцип правової визначеності вимагає ясності й однозначності правової норми та забезпечення того, щоб

ситуації й правовідносини залишалися передбачуваними. Громадяни мають бути впевненими у своїх законних очікуваннях, що набуте ними на підставі чинного законодавства право, його зміст та обсяг буде ними реалізовано, тобто набуте право не може бути скасоване, звужене.

Такі правові позиції Конституційного Суду України відображені, зокрема, у: рішенні Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 51 народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 92, пункту 6 розділу Х "Перехідні положення" Земельного кодексу України (справа про постійне користування земельними ділянками) від 22 вересня 2005 року № 5-рп/2005 (Офіційний вісник України, 2005 р., № 39, ст. 2490); рішенні Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) абзацу восьмого пункту 5 частини першої статті 11 Закону України "Про міліцію" від 29 червня 2010 року № 17-рп/2010 (Офіційний вісник України, 2010 р., № 52, ст. 1746); рішенні Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Багінського Артема Олександровича щодо офіційного тлумачення положень частини першої статті 14-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення (справа про адміністративну відповідальність у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху) від 22 грудня 2010 року № 23-рп/2010 (Офіційний вісник України, 2010 р., № 101, ст. 3639); рішенні Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень статті 263 Кодексу України про адміністративні правопорушення та пункту 5 частини першої статті 11 Закону України "Про міліцію" (справа про строки адміністративного затримання) від 11 жовтня 2011 року № 10-рп/2011 (Офіційний вісник України, 2011 р., № 84, ст. 3089).

Стабільність правового регулювання проявляється, зокрема, у неприпустимості внесення довільних змін до наявної системи норм та є віддзеркаленням підтримання довіри громадян до законів та дій держави. Збереження розумної стабільності означає, серед іншого, обов'язок законодавця враховувати при зміні умов набуття права на отримання соціальних благ законні очікування, пов'язані з виконанням умов набуття такого права.

Забезпечення верховенства права має враховуватися законодавцем і при внесенні змін до законів, передусім забезпечувати недопустимість звуження змісту й обсягу існуючих права і свобод.

Проте, у протиріччя зазначеному оспорювані положення законів жодним чином не забезпечують передбачуваності правовідносин та визначення їх суб'єктом певної поведінки та її наслідків. Поведінка та дії майбутніх пенсіонерів відповідали нормам і правилам існуючого на той час законодавства, але наслідки, які настають у зв'язку із внесеними змінами до законів, для них є непередбачуваними, не дають змоги реалізувати свої плани

щодо майбутнього виходу на пенсію, особливо для осіб передпенсійного віку, чим порушують принцип верховенства права, закріплений у статті 8 Конституції України.

При прийнятті оспорюваних положень законодавчих актів законодавець, очевидно, недотримався приписів статті 8 Конституції України про забезпечення прийняття законів, які повинні відповідати Основному Закону України. Зазначене твердження ґрунтується на викладеній позиції суб'єктів права на конституційне подання про невідповідність оскаржуваних положень законів статтям 22, 24, 46, 58, 64 Конституції України, що є додатковим аргументом для визнання таких положень неконституційними.

Додатково слід зазначити, що Конституційний Суд України неодноразово розглядав справи і приймав рішення, у яких визнавав окремі положення законів щодо зупинення або обмеження пільг, компенсацій і гарантій такими, що не відповідають Конституції України.

Це Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними поданнями 55 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статей 58, 60 Закону України "Про Державний бюджет України на 2001 рік" та Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень пунктів 2, 3, 4, 5, 8, 9 частини першої статті 58 Закону України "Про Державний бюджет України на 2001 рік" і підпункту 1 пункту 1 Закону України "Про деякі заходи щодо економії бюджетних коштів" (справа щодо пільг, компенсацій і гарантій) від 20 березня 2002 року № 5-рп/2002 (Офіційний вісник України, 2002 р., № 13, ст. 669); Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 45 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частин третьої, четвертої статті 59 Закону України "Про Державний бюджет України на 2003 рік" (справа про соціальний захист військовослужбовців та працівників правоохоронних органів) від 17 березня 2004 року № 7-рп/2004 (Офіційний вісник України, 2004 р., № 12, ст. 763); Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 54 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статей 44, 47, 78, 80 Закону України "Про Державний бюджет України на 2004 рік" та конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частин другої, третьої, четвертої статті 78 Закону України "Про Державний бюджет України на 2004 рік" (справа про зупинення дії або обмеження пільг, компенсацій і гарантій) від 1 грудня 2004 року № 20-рп/2004 (Офіційний вісник України, 2004 р., № 50, ст. 3289); Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними поданнями Верховного Суду України та 50 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень абзаців третього, четвертого пункту 13 розділу XV "Прикінцеві положення" Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" та

офіційного тлумачення положення частини третьої статті 11 Закону України "Про статус суддів" (справа про рівень пенсії і щомісячного довічного грошового утримання) від 11 жовтня 2005 року № 8-рп/2005 (Офіційний вісник України, 2005 р., № 42, ст. 2662).

Проте, незважаючи на зазначені рішення Конституційного Суду України, Верховною Радою України регулярно приймаються закони, якими здійснюється скасування чи обмеження пільг, компенсацій і гарантій, в тому числі у сфері пенсійного та соціального забезпечення, а також встановлюється інше правове регулювання відносин, ніж передбачено законами України. Одним із прикладів таких порушень Конституції України є окремі положення законів, з приводу яких є наявність спору щодо їх конституційності.

Абсолютно безспірним і очевидним є те, що у своїх рішеннях щодо гарантій, пільг і компенсацій Конституційний Суд України закладав основоположний принцип - рівень соціальної забезпеченості, який раніше був встановлений законами для громадян України, не може бути обмеженим.

На нашу думку цей принцип має бути забезпечений шляхом неприйняття законодавчих ініціатив, які направлені на будь-яке звуження, зменшення чи обмеження закріплених у законах прав, свобод, пільг, гарантій та компенсацій. А у разі прийняття таких ініціатив на захист громадян України має стати Конституційний Суд України, оскільки лише йому підвідомчі питання визнання законодавчих актів чи окремих їх положень неконституційними.

Зупинення дії положень законів, якими визначено права і свободи громадян, їх зміст та обсяг, є обмеженням прав і свобод і може мати місце лише у випадках, передбачених Основним Законом України. У статті 64 Конституції України вичерпно визначено такі випадки, а саме передбачено, що в умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод людини із зазначенням строку дії цих обмежень, та визначено ряд прав і свобод, які не можуть бути обмежені за жодних обставин.

Внаслідок зупинення на певний час дії чинних законів України, якими встановлено пільги, компенсації чи інші форми соціальних гарантій, відбувається фактичне зниження життєвого рівня громадян, який не може бути нижчим від встановленого законом прожиткового мінімуму (частина третя статті 46 Конституції України), та порушується гарантоване у статті 48 Конституції України право кожного на достатній життєвий рівень.

Отже, відповідно до частини третьої статті 22, статті 64 Конституції України право громадян на соціальний захист, інші соціально-економічні права можуть бути обмежені, у тому числі зупиненням дії законів (їх окремих положень), лише в умовах воєнного або надзвичайного стану на певний строк.

Таку правову позицію Конституційний Суд України висловив у Рішенні від 20 березня 2002 року № 5-рп/2002 (справа щодо пільг, компенсацій і гарантій) (пункт 6 мотивувальної частини).

Оскільки до теперішнього часу в Україні не введено воєнного або надзвичайного стану, будь-які обмеження або погіршення умов пенсійного та соціального забезпечення, є порушенням гарантованих Конституцією України прав громадян.

Таким чином, суб'єкти права на конституційне подання вважають, що оспорювані положення законів України мають бути визнані такими, що не відповідають Конституції України у зв'язку з їх невідповідністю частинам першій і другій статті 8, частинам другій та третій статті 22, частині першій статті 24, частині першій і третій статті 46, частині першій статті 58, статті 64 Конституції України.

На підставі викладеного, керуючись статтями 147, 150, 152 Конституції України, статтями 7, 51 та 52 Закону України "Про Конституційний Суд України",

ПРОСИМО:

1. Відкрити конституційне провадження за цим поданням.
2. Визнати такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними) положення:

другого речення абзацу п'ятого статті 25, статті 26, абзацу другого частини третьої статті 28, абзацу першого пункту 4³ (в частині застосуванням величини оцінки одного року страхового стажу в розмірі 1%), першого речення абзацу другого пункту 4⁴ (в частині застосуванням величини оцінки одного року страхового стажу в розмірі 1%), абзацу другого пункту 16 розділу XV "Прикінцеві положення" Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" від 9 липня 2003 року № 1058-IV в редакції Закону № 2148-VIII).

абзацу третього, абзаців п'ятнадцятого-вісімнадцятого статті 1 Закону України "Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам" від 18 травня 2004 року № 1727-IV в редакції Закону № 2148-VIII.

пункту 5 розділу II "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій" від 3 жовтня 2017 року № 2148-VIII.

пунктів 1 і 2 частини четвертої статті 19, частини другої статті 26 Закону України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування" від 23 вересня 1999 року № 1105-XIV в редакції Закону № 2148-VIII.

3. Зважаючи на порушення оскаржуваними положеннями законів України прав і свобод людини і громадянина визнати провадження за

цим конституційним поданням невідкладним і розглянути його в межах місячного строку, визначеного в частині третій статті 75 Закону України "Про Конституційний Суд України".

4. Залучити до участі в конституційному провадженні уповноважених представників суб'єкта права на конституційне подання - народних депутатів України:

Королевську Наталію Юрїївну;
Німченка Василя Івановича.

Перелік документів, що додаються:

1. витяг із Конституції України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР;
2. витяг із Закону України "Про Конституційний Суд України" від 13 липня 2017 року № 2136-VIII;
3. Закон України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій" від 3 жовтня 2017 року № 2148-VIII;
4. витяг із Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" від 9 липня 2003 року № 1058-IV;
5. витяг із Закону України "Про пенсійне забезпечення" від 5 листопада 1991 року № 1788-XII;
6. витяг із Закону України "Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам" від 18 травня 2004 року № 1727-IV;
7. витяг із Закону України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування" від 23 вересня 1999 року № 1105-XIV;
8. Рішення Конституційного Суду України від 22 вересня 2005 року № 5-рп/2002;
9. Рішення Конституційного Суду України від 17 березня 2004 року № 7-рп/2004;
10. Рішення Конституційного Суду України від 1 грудня 2004 року № 20-рп/2004;
11. Рішення Конституційного Суду України від 22 вересня 2005 року № 5-рп/2005;
12. Рішення Конституційного Суду України від 11 жовтня 2005 року № 8-рп/2005;
13. Рішення Конституційного Суду України від 9 липня 2007 року № 6-рп/2007;
14. Рішення Конституційного Суду України від 29 червня 2010 року № 17-рп/2010;
15. Рішення Конституційного Суду України від 22 грудня 2010 року № 23-рп/2010;
16. Рішення Конституційного Суду України від 22 травня 2008 року № 10-рп/2011.

Додаток
до конституційного подання щодо відповідності Конституції України
(конституційності) окремих положень законів України у зв'язку з
прийняттям Закону України "Про внесення змін до деяких
законодавчих актів України щодо підвищення пенсій" від 3 жовтня 2017
року № 2148-VIII (положень пенсійної реформи)

№ п/п	Прізвище, ім'я та по батькові	Номер посвідчення	Підпис
1	Бойко Юрій Анатолійович	160	
2	Вілкул Олександр Юрійович	161	
3	Бакулін Євген Миколайович	308	
4	Балицький Євген Віталійович	254	
5	Бахтеєва Тетяна Дмитрівна	168	
6	Білий Олексій Петрович	164	
7	Воропаєв Юрій Миколайович	172	
8	Гальченко Андрій Володимирович	247	
9	Гусак Володимир Георгійович	174	
10	Добкін Дмитро Маркович	346	
11	Добкін Михайло Маркович	162	

Додаток
до конституційного подання щодо відповідності Конституції України
(конституційності) окремих положень законів України у зв'язку з
прийняттям Закону України "Про внесення змін до деяких
законодавчих актів України щодо підвищення пенсій" від 3 жовтня 2017
року № 2148-VIII (положень пенсійної реформи)

№ п/п	Прізвище, ім'я та по батькові	Номер посвідчення	Підпис
12	Долженков Олександр Валерійович	182	
13	Дунаєв Сергій Володимирович	309	
14	Звягільський Юхим Леонідович		
14	Юффе Юлій Якович	310	
15	Кісельов Андрій Миколайович	167	
16	Козак Тарас Романович	173	
17	Колесніков Дмитро Валерійович	180	
18	Королевська Наталія Юріївна	187	
19	Ларін Сергій Миколайович	165	
20	Львовчкін Сергій Володимирович		
21	Львовчкіна Юлія Володимирівна	175	

Додаток
до конституційного подання щодо відповідності Конституції України
(конституційності) окремих положень законів України у зв'язку з
прийняттям Закону України "Про внесення змін до деяких
законодавчих актів України щодо підвищення пенсій" від 3 жовтня 2017
року № 2148-VIII (положень пенсійної реформи)

№ п/п	Прізвище, ім'я та по батькові	Номер посвідчення	Підпис
22	Мартовицький Артур Володимирович	257	
23	Матвієнков Сергій Анатолійович	163	
24	Мирний Іван Миколайович	177	
25	Мірошніченко Юрій Романович	179	
26	Мороко Юрій Миколайович	178	
27	Нечаєв Олександр Ігоревич	180	
28	Німченко Василь Іванович	184	
29	Новинський Вадим Владиславович	170	
	Омельянович Денис Сергійович		
30	Павленко Юрій Олексійович	183	
31	Павлов Костянтин Юрійович	146	

Додаток
до конституційного подання щодо відповідності Конституції України
(конституційності) окремих положень законів України у зв'язку з
прийняттям Закону України "Про внесення змін до деяких
законодавчих актів України щодо підвищення пенсій" від 3 жовтня 2017
року № 2148-VIII (положень пенсійної реформи)

№ п/п	Прізвище, ім'я та по батькові	Номер посвідчення	Підпис
32	Папієв Михайло Миколайович	181	
33	Сажко Сергій Миколайович	265	
34	Скорик Микола Леонідович	169	
35	Солод Юрій Васильович	257	
36	Шенцев Дмитро Олексійович	314	
37	Шпеню Дмитро Юрійович	252	
38	Шурма Ігор Михайлович	186	
39	Шуфрич Нестор Іванович	166	
40	Ківалов Сергій Васильович	353	

Сторінка 10 з 10

Додаток
до конституційного подання щодо відповідності Конституції України
(конституційності) окремих положень законів України у зв'язку з
прийняттям Закону України "Про внесення змін до деяких
законодавчих актів України щодо підвищення пенсій" від 3 жовтня 2017
року № 2148-VIII (положень пенсійної реформи)

№ п/п	Прізвище, ім'я та по батькові	Номер посвідчення	Підпис
41	Борздал Івкіл Іванович	№ 239	
42	Личків Володимир Миколайович	65	
43	Міусько Сергій Григорович	302	
44	Буряк Ірина Віталівна	453	
45	Савченко А.В.	209	
46	Мельничук С.П.	189	
47	Труфанов Владислав	360	
48	Петренко О.М.	392	
49	Тимошенко А.Б.	217	
Всього 49 (сорок дев'ять) підписів народних депутатів України.			
Заступник керівника управління			
Гуровніченко Юрій			О. Селіван

09.11.2017р.